

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum electio sit actus voluntatis, vel rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

intendere finē id, quod mouetur ad finem ab alio, sic natura dicitur intendere finem, quasi mota ad suum finem a Deo, sicut sagitta a sagitante. & hoc modo etiam bruta animalia intendunt finem, inquantum mouentur ab instinctu naturali ad aliqd. Alio modo, intendere finem est mouentis, prout. l. ordinat motum alicuius, uel sui, uel alterius in finē, quod est rationis tantum. vnde per hunc modum bruta non intendūt finem, quod est proprie & principaliter intendere, ut dictum est. *

articul. 1.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd ratio illa procedit, fm quod intendere est eius, quod mouetur ad finē. AD II. dicendum, qd fructio non importat ordinationem alicuius in aliquid, sicut intentio, sed absolutam quietem in fine. AD III. dicendum, qd bruta animalia mouentur ad finem, non quasi considerantia, quod per motū suum possint consequi finem, quod est proprie intendentis, sed quasi concupiscentia naturali instinctu, mouentur ad finem quasi ab alio mota, sicut & cætera, quæ mouentur naturaliter.

Super Questionem decimamtertiam.

QVAESTIO XIII.

De electione, qua est actus uoluntatis respectu eorum que sunt ad finem, i, sex articulos diuisa.

CIRCA questionis decimatercie ordinem, & actuum numeratorum, numerū, & ordinem, plura sunt dicenda, sed locis propriis referuanda. Nunc illud tantū dicendum est, quæ re prius de electione, quam de consilio tractandum sit, cum consilium præcedat electionem.

AD hoc breuiter dicitur, quod licet absolute consilium sit prius electione, & eius causa, ac per hoc prius de consilio utpote causa, quam de electione tractandum videat: ordo tamen doctrinæ habet, quod prius de ipsa electione secundum se, & deinde de eius causa tractetur, & merito, ut prius tractetur quid est, & deinde causa extrinseca illius. Vnde in sequentibus prius author tractat de actibus, seu passionibus, & de rebus, & deinde de causis ei⁹.

CONSEQUENTER considerandum est de actibus uoluntatis, qui sunt in cōparatione ad ea, quæ sunt ad finem: & sunt tres, eligere, consentire, & uti: electionem autem præcedit consilium. Primò ergo considerandum est de electione. Secundò, de consilio. Tertio, de consensu. Quarto, de uti.

CIRCA electionem quaruntur sex.

- ¶ Primò, Cuius potētia sit actus, utrum uoluntatis, uel rationis.
¶ Secundò, Utrum electio conueniat brutis animalibus.
¶ Tertio, Utrum electio sit solū eorum, quæ sunt ad finem, uel etiam quandoque finis.
¶ Quarto, Utrum electio sit tantum eorum, quæ per nos aguntur.
¶ Quintò, Utrum electio sit solū possibilium.
¶ Sextò, Utrum homo ex necessitate eligat, uel libere.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum electio, sit actus uoluntatis, uel rationis.

1. q. 83. artic. 3. cor. Et 2. dist. 24. q. 1. art. 2. Et uerri. q. 22. artic. 15. Et 3. Ethic. le. 6. & cap. 11. lib. 6. le. 2. 3. s. ca. 3. tomo 5.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod electio non sit actus uoluntatis, sed rationis. Electio enim collationem quandam importat, qua unum alteri præfertur: sed conferre est rationis. ergo electio est rationis. ¶ 1. Præ. Eiusdem est syllogizare, & concludere: syllogizare autem in operabilibus est rationis. cū igitur electio sit quasi conclusio in operabilibus, ut dicitur in 7. Ethic. * uidetur quod sit actus rationis.

¶ 1. Præ. Ignorantia non pertinet ad uoluntatē, sed ad vim cognitiuam: est autem quādā ignorantia electionis, ut dicitur in 3. Ethic. ¶ ergo uidetur qd electio non pertineat ad uoluntatem, sed ad rationem.

c. 1. tom. 5.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 3. Ethic. * qd electio est desiderium eorum, quæ sunt in nobis: desiderium autem est actus uoluntatis. ergo & electio.

Cap. 3. prop. finem to. 5.

RESPON. Dicendum, qd in nomine electionis importatur aliquid pertinens ad rationē, siue ad intellectum: & aliquid pertinens ad uoluntatem. Dicit. n. Philosophus in 6. Ethic. * qd electio est appetitiuus intellectus, uel appetitus intellectiuis. Quocunque autem duo concurrunt ad aliquid unum constituendum, unum eorum est, ut formale respectu alterius.

Lib. 6. Ethic. tom. 5.

Vnde Greg. Nic. ¶ dicit, qd electio, neque est appetitus fm seipsam, neque consilium solum: sed ex his aliquod compositum. Sicut enim dicimus animal ex anima & corpore compositum esse, neque uero corpus esse fm seipsam, neque animā solā, sed utrumque, ira & electionem. Est autem considerandum in actibus animæ, qd actus, qui est essentialiter unius potentia, uel habitus, recipit formā, & speciē a superiori potentia, uel habitu, fm quod ordinatur inferiori a superiori. Si n. aliquis actum fortitudinis exerceat pp Dei amorem, actus quidem ille materialiter est fortitudinis, formaliter uero charitatis. Manifestum est autem, qd ratio d quodammodo uoluntatē præcedit, & ordinat actum eius, in quantum. Uoluntas in suum obiectum tendit fm ordinem rationis, eo, qd vis apprehensiuæ appetitiuæ suum obiectum representat. Sic igitur ille actus, quo uoluntas tendit in aliquid, quod proponitur ut bonum, ex eo, qd per rationem est ordinatum ad finem, materialiter quidem est uoluntatis, formaliter autem rationis. In huiusmodi autem substantia actus materialiter se habet ad ordinem, qui imponitur a superiori potentia: & ideo electio substantialiter non est actus rationis, sed uoluntatis. Perficitur enim electio in motu quodam animæ ad bonum, quod eligitur: unde manifeste actus est appetitiuæ potentia.

Lib. 5. cap. 4.

Cap. 3. artic. 1. p. 1.

D. 771.

D. 541.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd electio importat collationem quandam præcedentem, non quod essentialiter sit ipsa collatio.

AD II. Dicendum, quod conclusio syllogismi, quæ fit in operabilibus, ad rationem pertinet, & dicitur sententia, uel iudicium, quam sequitur electio: & ob hoc ipsa conclusio pertinere uidetur ad electionem, tanquam ad consequens.

AD III. Dicendum, qd ignorantia dicitur esse electionis: non quod ipsa electio sit scientia, sed quia ignoratur quid sit eligendum.

ARTICVLVS II.

Utrum electio conueniat brutis animalibus.

Super Questionem decimatercie Articuli secundum.

AD SECVDVM sic proceditur. Videtur, qd electio brutis animalibus conueniat. Electio. n. est appetitus aliquorum pp finē, ut dicitur in 3. Ethic. * sed bruta animalia appetunt aliquid propter finem: agunt enim propter finem, & ex appetitu. ergo in brutis animalibus est electio.

¶ 2. Præ. Ipsum nomen electionis significare uidetur, qd aliquid præ aliis accipiat: sed bruta anima-

CIRCA rationem, omisso primo articulo, positam in secundo articulo dubium occurrit de illius efficacia. Fundatur enim ratio super differentia inter appetitum intellectiuum, & sensitiuum in hoc, quod appetitus sensitiuus naturaliter est determinatus ad unum particulare. Intellectiuis uero ad bonum in cōmuni.

2. dist. 2. art. 1. ad 6. & 7. Metaph. le. 15. 16.

Cap. 3. artic. finem to. 5.